

Θέατρο

Οι δέκα καλύτερες θεατρικές παραστάσεις του 2023

Ήταν μια θεατρική χρονιά με πολλές καλές στιγμές. Για τη Λουίζα Αρκουμανέα κάποιες ξεχώρισαν περισσότερο.

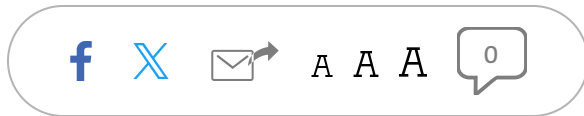

Λουίζα Αρκουμανέα

29.12.2023 | 08:17

Οι 10 θεατρικές παραστάσεις που ξεχώρισαν το 2023.

1.

«Τρεις ψηλές γυναίκες»

Σε σκηνοθεσία Μπομπ Γουίλσον, στο Δημοτικό Θέατρο Πειραιά

Τι κι αν έκλεισε, αισίως, τα ογδόντα δύο: ο κορυφαίος σκηνοθέτης, που επανανοηματοδότησε την έννοια του θεάτρου, αποδεικνύει εκ νέου κάθε φορά πόσο ανάγκη έχουμε να ατενίζουμε τον κόσμο μέσα από το βλέμμα του.

Ενάντια σε κάθε νατουραλιστική αναπαράσταση, ο **Γουίλσον** επιμένει να προτάσσει το θρόισμα των ταφταδένιων υφασμάτων, το λευκό μακιγιάζ, τις περίτεχνες κομμώσεις, το μειδίαμα της μαριονέτας, τη γεωμετρία των μορφών και των όγκων, τη μουσική επαναληπτικότητα των φράσεων, την αντίστιξη των ήχων, των γραμμών, των χρωμάτων, τη γλυπτικότητα του φωτός, το τέλειο «κάδρο», τη μαγευτική και ακαταμάχητη εικαστική δύναμη του σκηνικού κόσμου που πλάθει αριστοτεχνικά, εδώ και δεκαετίες, με απaráμιλλη αισθητική, καθιστώντας ορατό αυτό που η κοινή αντίληψη πιστεύει πως είναι αόρατο.

Μιχαλοπούλου ενσαρκώνουν το γουιλσονικό όραμα με πρωτοφανή ακρίβεια, αμείωτη θέρμη και εκλεπτυσμένη πυγμή, μεταδίδοντας σπάνια υποκριτική ευφορία στον θεατή.

Μια ενενηντάχρονη γυναίκα κείται ετοιμοθάνατη, κι όμως καμία αίσθηση παραίτησης, πίκρας ή απόγνωσης δεν εκπέμπεται στη σκηνή. Λέξεις, επιφωνήματα, ήχοι έκπληξης και θαυμασμού, γέλια μεγάλα και μικρά, ένα αδιάκοπο τιτίβισμα, μια αυξομειούμενη ροή α-νόητης φλυαρίας ξορκίζει κάθε υπαρξιακή μελαγχολία, ποδοπατά με χάρη κάθε αγωνία θανάτου, προχωρά απόητη προς το τέλος, τραγουδώντας το πλεόνασμα της ύπαρξης έναντι του φυσικού είναι.

📷 Λέξεις, επιφωνήματα, ήχοι έκπληξης και θαυμασμού, γέλια μεγάλα και μικρά, ένα αδιάκοπο τιτίβισμα, μια αυξομειούμενη ροή α-νόητης φλυαρίας ξορκίζει κάθε υπαρξιακή μελαγχολία. Φωτ.: Julian Mommert

Μπροστά στην προοπτική της βιολογικής αποσύνθεσης στέκεται θριαμβευτικά η ζωογόνος δημιουργική σύνθεση, ο ρομαντισμός της φαντασίας, ο ειρμός του γέλιου, το κέφι της μεταμφίησης, η επιλεκτική διαδικασία της σκέψης, το πνεύμα που μηχανεύεται, το σώμα που ορθώνει επιμελώς το ανάστημά του και διεκδικεί: Αυτός είναι ο θρίαμβος του καλλιτέχνη –αλλά και του ανθρώπου– επί της νομοτέλειας της φθοράς, επί όλων των αρνητικών δυνάμεων που απειλούν να απομυζήσουν την καταφατικότητα της βούλησης.

Η **Ρένη Πιττακή**, η **Καρυοφυλλιά Καραμπέτη** και η **Λουκία Μιχαλοπούλου** ενσαρκώνουν το γουιλσονικό όραμα με πρωτοφανή ακρίβεια, αμείωτη θέρμη και εκλεπτυσμένη πυγμή, μεταδίδοντας σπάνια υποκριτική ευφορία στον θεατή.

[Βρείτε περισσότερες πληροφορίες για την παράσταση «Τρεις ψηλές γυναίκες» εδώ.](#)

2.

«ELENIT»

Σε σκηνοθεσία Ευριπίδη Λασκαρίδη, στη Στέγη του Ιδρύματος Ωνάση

© Ο Λασκαρίδης προτείνει ένα σύστημα άκεντρο, μια διαρρύθμιση μονίμως ανοιχτή, μονίμως σε εξέλιξη, που δεν ξεκινά από κάποια «αρχή» ούτε καταλήγει σε κάποιο «τέλος». Φωτ.: Julian Mommert

Ο κόσμος του **Λασκαρίδη** συνιστά μια αισθητική, πρωτίστως, κατασκευή. Τα πλάσματά του δεν είναι φτιαγμένα από σάρκα και οστά, αλλά από αξεσουάρ θεάτρου, περούκες, μάσκες, γοβάκια, παγιέτες. Δεν μιλούν την ανθρώπινη γλώσσα, αλλά εκφράζονται με μια γλώσσα φτιαχτή, με φωνές μηχανικά μεταλλαγμένες, με ουρλιαχτά από ταινίες τρόμου, με την υστερία του μελοδράματος.

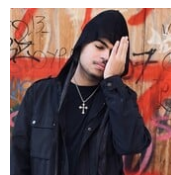
Γυναίκες-ντίβες που παραβιάζουν κάθε προσδοκία περί «φυσικότητας», φιγούρες καταθλιπτικές, παρανοϊκές, που επιβιώνουν στα άγρια δάση του φετιχισμού τους, σώματα φτιαγμένα από ύφασμα, από πλαστικό, από συνθετικά μέλη, από ψεύτικες τρίχες και μύτες, άυλες, κόκκινες και πράσινες κουκίδες φωτός, Σώματα Χωρίς Όργανα, θα έλεγε ο Αρτό, προϊόντα σύνθεσης και όχι βιολογίας, σώματα που δεν είναι ποτέ ολοκληρωμένα,

περατωμένα, «κλειδωμένα» σε έναν οργανισμό, σε ένα φύλο, σε μία «νόρμα», αλλά διακαώς απορροφημένα σε μια «οικοδομική» διαδικασία, σε ένα πρότζεκτ μεταμορφώσεων, σε ένα διαρκές γίνεσθαι, αενάως συναρμολογούμενα και αποσυναρμολογούμενα, αφοσιωμένα στο να δημιουργούν κατά βούληση τον εαυτό τους, αλληλεπιδρώντας με άλλα σώματα, «κλέβοντας» το πρόσωπο ή το πόδι των διπλανών, επανεφευρίσκοντας εικόνες, ρεφρέν και μοτίβα από cult ταινίες splatter, από trash μελοδράματα, από vintage μιούζικαλ του Μπρόντγουεϊ, από γλυκερά νούμερα του burlesque, από οτιδήποτε εξάπτει τον ερωτισμό τους και τροφοδοτεί την ακατάπαυστη υπαρξιακή ροή τους.

Ο Λασκαρίδης προτείνει ένα σύστημα άκεντρο, μια διαρρύθμιση μονίμως ανοιχτή, μονίμως σε εξέλιξη, που δεν ξεκινά από κάποια «αρχή» ούτε καταλήγει σε κάποιο «τέλος». Δεν μπορεί να ταξινομηθεί (ανήκει στον χορό, στο θέατρο, στην περφόρμανς;), ούτε να υπαχθεί σε κάποιο σημαίνον. Δεν συμβολίζει, ούτε αναπαριστά: μηχανεύεται. Είναι ένα εργοστάσιο επιθυμιών, ροών, επιτελέσεων, που αποσταθεροποιούν τον θεατή και τον καλούν να γίνει συμπαραγωγός νοήματος, ισότιμος συμπαίκτης. Να φτιάξει τις δικές του ιστορίες, να αφευθεί στις αισθήσεις του, στη χαρά του

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

Ο Yvng J. κάνει «underground» μεταμεσονύκτιο τραπ

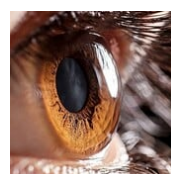
1

Οι τοιχογραφίες του Jola 818 αλλάζουν το τοπίο της πόλης

2

Οι καλύτερες (και οι χειρότερες) συνήθειες για την όρασή μας

3

3.

«Ρέκβιεμ για τη Φάννυ Γκόλντμαν»

Σε σκηνοθεσία Ζωής Χατζηαντωνίου, στο Φεστιβάλ Αθηνών

📷 Σε αυτήν τη δώρη εκδοχή του (ανολοκλήρωτου) τελευταίου μυθιστορήματος της Μπάχμαν, παρακολουθούμε τη σταδιακή συντριβή της ηρώιδας. Φωτ.: Θεόφιλος Τσίμας

Η καλύτερη από τις ελληνικές παραστάσεις του Φεστιβάλ Αθηνών έφερε το κοινό σε επαφή με τη σπουδαία –αλλά σχετικά άγνωστη στη χώρα μας– Αυστριακή συγγραφέα **Ίνγκεμποργκ Μπάχμαν**, μετατρέποντας την πρώτη αυτή γνωριμία σε θεατρική εμπειρία υψηλών προδιαγραφών.

Σε αυτήν τη δώρη εκδοχή του (ανολοκλήρωτου) τελευταίου μυθιστορήματος της Μπάχμαν, παρακολουθούμε τη σταδιακή συντριβή της ηρώιδας, μιας μεσήλικης ηθοποιού, η οποία έχει απωλέσει όχι μόνον τον νεαρό εραστή της αλλά και το ίδιο το αφήγημα της ζωής της, καθώς αυτό παρουσιάζεται διαστρεβλωμένο στο μυθιστόρημα που εκείνος συνέγραψε εκμεταλλευόμενος παλαιότερες προσωπικές της εκμυστηρεύσεις.

Η Χατζηαντωνίου επέλεξε να μην αναπαραστήσει «ρεαλιστικά» τη διαλυμένη Φάννυ, να μην ενισχύσει εκ νέου το μελοδραματικό στερεότυπο της περιφρονημένης γυναίκας. Αντ' αυτού, καλεί τον θεατή να γευτεί την εσωτερική ζωή της ηρώιδας: να ακούσει τα νύχια που γδέρνουν τα τείχη της καρδιάς. Να συναισθανθεί τι σημαίνει να μένεις κρυμμένη, απρόσωπη, κομματιασμένη, γνωρίζοντας ότι καμία αχτίδα φωτός δεν πρόκειται να διαπεράσει τις βαριές βελούδινες κουρτίνες που έχουν τραβηχτεί γύρω από το μυαλό σου.

ΔΕΙΤΕ ΑΚΟΜΑ

ΘΕΑΤΡΟ

**«Ρέκβιεμ για τη Φάνι Γκόλντμαν»,
ρέκβιεμ για τις γυναίκες του**

Οι τέσσερις γυναίκες, πανομοιότυπα ντυμένες, με τα κεφάλια τους καλυμμένα, σαν φιγούρες του Μαγκρίτ, έχουν κάτι το απόκοσμο, φαντάσματα που κινούνται αργά στο ημίφως, ανακαλώντας ξανά και ξανά τις λεπτομέρειες της ολέθριας συνάντησης με τον αδίστακτο συγγραφέα που επέφερε τον αφανισμό τους. Οι ρυθμικές εναλλαγές των φωνών τους σκάνε σαν κύματα στην ακτή των αισθήσεών μας, πότε με ψυχρότητα και πότε με παράπονο, με επιταχυνόμενη ένταση, φορτισμένα από το πνιγηρό

16.07.23

Όλο και περισσότερο βυθιζόμαστε στο ασυνείδητό της, εκεί όπου ήχοι πρωτόγονων θηλαστικών, εικόνες από σεληνιακά τοπία, εκρήξεις ηφαιστειών και φλόγες που γλείφουν τα σώματα των ηθοποιών αποτυπώνουν την εσωτερική καύση της Φάννυ. Σε τούτη την ονειρική κρύπτη θλιμμένης λυρικής ομορφιάς, ο χρόνος μετριέται με «μικρές» δράσεις –το σερβίρισμα ενός ποτού, η αναπαραγωγή δίσκων στο πικάπ, η ενατένιση από το παράθυρο–, που επαναλαμβάνονται επίμονα, όχι όμως εμμονικά, αλλά σχεδόν τελετουργικά, κατευνάζοντας την αγανάκτηση, υπνωτίζοντας καθησυχαστικά την οδύνη.

Σύμφωνα με την αιγυπτιακή Βίβλο των Νεκρών, που αποτέλεσε μία από τις εμπνεύσεις της παράστασης, όταν ο αποθανών βρεθεί στον Κάτω Κόσμο, καλείται να δώσει απαντήσεις για τη ζωή του έτσι ώστε να γεννηθεί ξανά, μαζί με τον πρωινό ήλιο. Η Φάννυ επιχειρεί εδώ, στη σκηνή ενός θεάτρου, για πρώτη φορά –άρα για άπειρες φορές–, να αποκαταστήσει την αλήθεια της ζωής της: να ανακτήσει τη χαμένη φωνή της, να λειάνει τη δίκαιη οργή της, να συνθέσει το προσωπικό της Ρέκβιεμ. Κι έτσι, από –ένα ακόμη– βουβό θύμα της ανδρικής αυθαιρεσίας να μετατραπεί σε αυτόνομη δημιουργό νοήματος, να εγκαθιδρύσει τη δική της σημειολογία, να επινοήσει το δικό της σύμπαν και να το ηλεκτρίσει σπαρακτικά με όλες τις μελαγχολικές αποχρώσεις της ψυχής και του σώματός της.

4.

«Λυγμός»

Σε σκηνοθεσία Κρίστοφ Μαρτάλερ στο Φεστιβάλ Αθηνών

📷 Η λούπα των αυτοματισμών που συντηρούν ετούτη την κατάσταση ψευτο-υγείας δεν θα σπάσει ποτέ. Φωτ.: Gina Folly

Το τέλος του πολιτισμού μας λαμβάνει χώρα σ' ένα μοντέρνο, μίνιμαλ φαρμακείο, όπως αυτό που παρουσιάζεται ενώπιόν μας. Οι αγαπητές φαρμακοποιοί, ωσάν χαρωπές αεροσυνοδοί που εξηγούν πώς να φουσκώσουμε τα σωσίβιά μας σε περίπτωση μηχανικής βλάβης του αεροσκάφους, ενσαρκώνουν την ήδη συντελεσθείσα πτώση μας. Άψυχα, πλην όμως καλοκουρδισμένα κι ευδιάθετα, τα σώματα των γυναικών φέρουν εις πέρας τις υποχρεώσεις της καθημερινότητας, συνομιλούν δίχως να επικοινωνούν, θέτουν ερωτήματα δίχως να νοιάζονται για την απάντηση.

Ουδεμία υπόνοια μελαγχολίας, δισταγμού ή εσωτερικού κλονισμού. Όλα όσα συνθέτουν την ανθρωπινότητα έχουν εκλείψει και το μόνο που απομένει είναι να ανοιγοκλείνουμε συρτάρια, να προσέχουμε το βάρος μας και να καταναλώνουμε φάρμακα, μήπως

στην ηλεκτρική μυγοπαγίδα. Όταν ανάβουν πάλι τα φώτα, τίποτε δεν έχει αλλάξει.

Εξίσου ατσαλάκωτες, οι ηθοποιοί θα αφηγηθούν την ίδια ιστορία για δεύτερη φορά. «Θα συνεχίσουμε να παίζουμε προσπερνώντας το τέλος του έργου», απειλούν κοροϊδευτικά, παραμένοντας «εντός ρόλου» και «εκτός» συναισθήματος. Η ψευδαίσθηση της συνέχειας, της λειτουργικότητας, του εύτακτου ξετυλίγματος της καθημερινότητας θα συνεχιστεί, ακόμη κι αν το σκοτάδι απειλεί να καταπιεί τη σκηνική ροή. Υπάρχει κάτι χειρότερο από αυτό; αναρωτιέται ο Μαρτάλερ. Απ' αυτή την τεχνητή συνέχιση της ζωής;

5.

«Η άνοδος του Αρτούρο Ούι»

Σε σκηνοθεσία Άρη Μπινιάρη, στο θέατρο ARK

📷 Ο Άρης Μπινιάρης συλλαμβάνει επί σκηνής την ανατριχιαστική στιγμή όπου η «πραγματικότητα» ανοίγει διάπλατα την πόρτα στη λαίλαπα του φασισμού. Φωτ.: Πάτροκλος Σκαφίδας

Δεκαπέντε σκηνές, πλήθος επεισοδίων και χαρακτήρων, το Υψηλό ύφος του λόγου και το Χαμηλό των προσώπων, τα κουνουπίδια και ο υπόκοσμος, πλαστές κατηγορίες, ανίερες συμμαχίες, δωροδοκίες δικαστών, ξυλοδαρμοί μαρτύρων, σφαγιασμός της δικαιοσύνης, τρομοκρατία. Ο Άρης Μπινιάρης συλλαμβάνει επί σκηνής την ανατριχιαστική στιγμή όπου η «πραγματικότητα» ανοίγει διάπλατα την πόρτα στη λαίλαπα του φασισμού, υφίσταται μία γκροτέσκα παραμόρφωση και μετατρέπεται σε αβάσταχτη, εφιαλτική φάρσα.

Ο υποβλητικός, ψυχρός, γαλάζιος φωτισμός, ο εκκωφαντικός μεταλλικός ήχος, οι έντονες εξπρεσιονιστικές αντιθέσεις, οι ήρωες-καρικατούρες με τα λευκά, στεγνά πρόσωπα και τις γωνιώδεις, γοργές κινήσεις φέρνουν στον νου το σύμπαν της Γκόθαμ Σίτι, ενώ η αβίαστα χορογραφημένη και εναρμονισμένη κίνηση των σωμάτων δημιουργεί μια αίσθηση ρέουσας πλαστικότητας, που παράγει διαρκώς δονούμενες ατομικές εκφράσεις και ομαδικές συνθέσεις. «Το κωμικό δεν πρέπει να εμφανίζεται δίχως το φρικιαστικό», σημειώνει ο Μπρεχτ στην «Υπόδειξη για την παράσταση» που συνοδεύει το κείμενό του.

Και αυτή η εύθραυστη ισορροπία επιτυγχάνεται εδώ πλήρως: παραθέτοντας τις χειρονομίες στην άκρατη υπερβολή τους, εξορίζοντας κάθε εσωτερικότητα που θα ευνοούσε τη συναισθηματική ταύτισή μας, ο σκηνοθέτης μάς οδηγεί σε μια παλλόμενη διαλεκτική στάση, σε μια γόνιμη (μπρεχτική) αποξένωση. Μας καλεί «μέσα» και την ίδια στιγμή μας πετάει «έξω». Παρουσιάζει τα γεγονότα με θέρμη και συγχρόνως τα υπονομεύει.

[Βρείτε περισσότερες πληροφορίες για την παράσταση «Η άνοδος του Αρτούρο Ούι» εδώ.](#)

6.

«Goodbye, Lindita»

Σε σκηνοθεσία Μάριο Μπανούσι, στην Πειραματική Σκηνή του Εθνικού Θεάτρου

📷 Με εξαιρετική ευαισθησία και ακρίβεια, ο σκηνοθέτης συνθέτει ένα σύμπαν άλαλο αλλά τόσο εύγλωττο, φτιαγμένο από απρόσμενες εικόνες, ονειρικές συνδέσεις, ηλεκτρισμένα αντικείμενα, τρεμάμενα σώματα που περιδινούνται πάνω στο ασυντέλεστο πένθος μας. Φωτ.: Θεόφιλος Τσιμάς

Οι ήρωες του **Μάριο Μπανούσι** προσπαθούν απεγνωσμένα να αμυνθούν απέναντι στη νύχτα. Το πάγωμα του νοήματος χρειάζεται όλη τη θερμότητα της φαντασίας μας για να λιώσει, λέει ο 24χρονος Μπανούσι. Δίπλα από τις ανθοδέσμες και τα εικονίσματα, κάτω από τις μάσκες και τα νεκρικά φορέματα, πίσω από τα μισόκλειστα παντζούρια, ασίγαστα φουντώνει η ορμή της μεταμέλειας, θεριεύει η λαχτάρα της επανεκκίνησης, η επιθυμία να επινοηθεί ξανά ένα άλλο νόημα, πιο βαθύ, πιο πραγματικό, πιο στέρεο.

Με εξαιρετική ευαισθησία και ακρίβεια, ο σκηνοθέτης συνθέτει ένα σύμπαν άλαλο αλλά τόσο εύγλωττο, φτιαγμένο από απρόσμενες εικόνες, ονειρικές συνδέσεις, ηλεκτρισμένα αντικείμενα, τρεμάμενα σώματα που περιδινούνται πάνω στο ασυντέλεστο πένθος μας. Πώς συνεχίζεται η ζωή μετά από ένα μείζον Συμβάν; Θα παραμείνουμε αποχαυνωμένοι μπροστά στην οθόνη, ζαλίζοντας την οδύνη μας με ανούσιες, παρδαλές εικόνες; Ή θα

Ας κατευθυνθούμε, λοιπόν, πέρα από τα ανθρώπινα ή μάλλον εκεί όπου τα ανθρώπινα έχουν ξεχάσει τον εαυτό τους και τους τρόπους τους, έχουν απαρνηθεί τον πολιτισμό της δυστυχίας τους, και αναζητούν μια νέα σύνδεση με το ζωικό, με το φυτικό, με τις αισθήσεις, με τα φυσικά και τεχνητά γίνεσθαι, με τον υπερχειλίζοντα, θορυβώδη κόσμο. Απανωτοί πνιγμοί, ποιητικές τελετές, φως μυστηριακό, να τι χρειαζόμαστε για να ξυπνήσουμε εμείς οι νεκροί.

7.

«Ρωμαίος και Ιουλιέττα» του Σαίξπηρ

Σε σκηνοθεσία Δημήτρη Καραντζά, στο Εθνικό Θέατρο

Μια σοβαρή εργασία συνόλου, μία από τις σημαντικότερες παραστάσεις Σαίξπηρ των τελευταίων ετών, και ταυτόχρονα ένα «grand spectacle» υψηλού επιπέδου. Φωτ.: Γκέλυ Καλαμπάκα

Όσο πιο πολύ ερωτευόμαστε τους εραστές, τόσο πιο πολύ θρηνούμε για τη συντριβή τους. Και πράγματι, ο Έκτορας Λιάτσος και η Ηρώ Μπέζου εισβάλλουν τόσο αφοπλιστικά στο πεδίο του θυμικού μας, ώστε το κατακτούν αβίαστα – όπως ακριβώς συμβαίνει μεταξύ Ρωμαίου και Ιουλιέττας. Εκείνος χτυπημένος από το δέος του πρωτοφανέρωτου, εκείνη τυλιγμένη με το πάθος της αθωότητας, θα ακολουθήσουν μια ξέφρενη πορεία αμοιβαίας πυροδότησης που θα τους εκτοξεύσει καταλυτικά στον σπαραγμό του τέλους.

ΔΕΙΤΕ ΑΚΟΜΑ

ΘΕΑΤΡΟ

Ο Τιάγκο Ροντρίγκες εξηγεί γιατί είναι «όμορφο να σκοτώνεις φασίστες» στο θέατρο

12.11.23

Γιατί ακόμη και αυτή η μικρή ιδιωτική ουτοπία που πλάθεται από δύο σώματα σφιχτά εναγκαλισμένα αδυνατεί να υπερβεί την πανούκλα που έχει μολύνει τα πάντα γύρω τους. Η νοσηρή ανάσα των παλαιών, πανίσχυρων οικογενειών που διαφεντεύουν τον τόπο επιτίθεται στις επιθυμητικές ροές των νέων. Πού να βρει χώρο για να προχωρήσει, να αναπνεύσει ή να ερωτευτεί κανείς, όταν τα σφαγιασμένα σώματα των ηττημένων έχουν καταλάβει κάθε σπιθαμή του δημόσιου χώρου; Το σκοτεινό μαυσωλείο που λέγεται «Βερόνα» θα μπορούσε να είναι η κάθε πόλη που μετατρέπει τους κατοίκους της σε άμορφη μάζα νεκροζώντανων. Το προσωπικό και το συλλογικό, το

Μια σοβαρή εργασία συνόλου, μία από τις σημαντικότερες παραστάσεις Σαίξπηρ των τελευταίων ετών, και ταυτόχρονα ένα «grand spectacle» υψηλού επιπέδου, που αποφεύγει την παγίδα της προφανούς «επικαιροποίησης», αποδεικνύοντας, όπως συναρπαστικά το συνέλαβε ο μέγας ποιητής, ότι το μόνο που μπορεί να αντισταθεί στις καταπιεστικές δομές και να τις κλονίσει είναι η υπέρλαμπρη δύναμη της επιθυμίας.

8.

«Σεμπάστιαν»

**Των Nona Melancholia (Βασίλη Νούλα και Κώστα Τζημούλη),
στο Βιομηχανικό Πάρκο ΠΛΥΦΑ**

Ένας εξαιρετικά πυκνός και παλλόμενος ιστός ποιημάτων, pop τραγουδιών, queer ταινιών, μιμητικών χειρονομιών, τρεμάμενων πόθων, συλλογικών αναμνήσεων και προσωπικών θλίψεων πλέκεται γύρω από τον Άγιο Σεβαστιανό. Φωτ.: Μαρία Τούλτσα

Ο Γουόλτ Γουίτμαν πηγαίνει στο σούπερ μάρκετ και θωπεύει τα κρέατα, ρωτώντας τους νεαρούς πωλητές «μήπως είσαι ο Άγγελός μου;». Η Μαντόνα τραγουδά το «Like a Prayer», ο Νινέτο του Παζολίνι διασχίζει ξανά τους δρόμους της Ρώμης με το υπερμεγέθες κόκκινο λουλούδι του, πόδια ανοιγοκλείνουν, άνθη ραίνουν την αυτοσχέδια οθόνη, ο Μίσιμα κρέμεται διάτρητος από ένα δέντρο ποζάροντας ως Άγιος Σεβαστιανός, οι ηθοποιοί κολυμπάνε συντονισμένα στις μελωδίες του Σατί, το Αγόρι έχει ένα Αγκάθι στο Πλευρό του, μας θυμίζουν οι Smiths, η Divine ανηφορίζει τα σκαλοπάτια, ένα θλιμμένο gogo boy εκτελεί το εντυπωσιακό νούμερό του επί σκηνής, η Ελίζαμπεθ Τέιλορ παραληρεί γιατί τα χαμίνια κατασπάραξαν τον Σεμπάστιαν Βέναμπλ, όλα μπλέκονται γλυκά, οι κινήσεις των ηθοποιών, οι φαντασιώσεις και οι ωδίνες των μεγάλων ποιητών, που τους ξαναβρίσκουμε εδώ, έτσι όπως οι Nona Melancholia τους φέρνουν και πάλι στη ζωή, μέσα από μια ποικιλία υφών, υλικών, επιτελεστικών πρακτικών και διαχρονικών πολιτισμικών αναφορών.

Ένας εξαιρετικά πυκνός και παλλόμενος ιστός ποιημάτων, pop τραγουδιών, queer ταινιών, μιμητικών χειρονομιών, τρεμάμενων πόθων, συλλογικών αναμνήσεων και προσωπικών θλίψεων πλέκεται γύρω από τον Άγιο Σεβαστιανό –σύμβολο της νεότητας, της ομορφιάς, του σαρκικού πόνου, της ηδυπάθειας, του ομοερωτισμού, του μαρτυρικού θάνατου–, ακροβατώντας μεταξύ θεάτρου και εικαστικής περφόρμανς, σε μια ιδανική μείξη του υπερβολικού, του φανταστικού, του παθιασμένου και του λυτρωτικά αφελούς.

Του Tiago Rodrigues στη Στέγη Ιδρύματος Ωνάση

📷 Ο Πορτογάλος σκηνοθέτης και οι συνεργάτες του έστησαν έναν γοητευτικό σκηνικό «αγώνα» που μετουσιώνει σε θεατρική πράξη τις αρχές της διαλεκτικής, καλώντας τους θεατές να αναστοχαστούν πάνω σε μια πλειάδα σύγχρονων κοινωνικών ζητημάτων. Φωτ.: Filipe Ferreira

Ποια η σχέση βίας και δικαιοσύνης; Πώς μπορούμε να δώσουμε διέξοδο στη δίκαιη οργή που αγανακτεί με το άδικο; Δικαιολογείται η αφαίρεση μιας ζωής –στην περίπτωση μας, αυτής ενός φασίστα– εν ονόματι υψηλών ιδανικών; Είναι θεμιτή η αγωνιστική βία ενάντια στη βία των καταπιεστών; Πότε πρέπει η ατομική συνείδηση να υποτάσσεται στους σκοπούς της συλλογικότητας και πότε να ορθώνει το ανάστημά της αψηφώντας τις;

Με αξιοσημείωτη προσήλωση στην πολυπλοκότητα των άνωθι ερωτημάτων, καθώς και με γνήσια διάθεση εξερεύνησής τους, ο Πορτογάλος σκηνοθέτης (νυν διευθυντής του Φεστιβάλ της Αβινιόν) και οι συνεργάτες του έστησαν έναν γοητευτικό σκηνικό «αγώνα» που μετουσιώνει σε θεατρική πράξη τις αρχές της διαλεκτικής, καλώντας τους θεατές να αναστοχαστούν πάνω σε μια πλειάδα σύγχρονων κοινωνικών ζητημάτων.

Η παράσταση δεν μας αφήνει στην «ησυχία» μας, δεν μας επιτρέπει να υιοθετήσουμε τον συνήθη παθητικό ρόλο του θεατή: προκαλεί την ενεργή συμμετοχή μας, επιθυμεί την αντίδρασή μας, εξαρτάται από αυτή, στέκεται ανοιχτή στην αναδιαπραγμάτευση, και δεν ολοκληρώνεται παρά μόνο αφού πάρουμε κι εμείς τη δική μας θέση, μεταφορικά αλλά και κυριολεκτικά: το δαιμόνια σκηνοθετημένο τέλος, το ασυγκράτητο, ανατριχιαστικό παραλήρημα του ακροδεξιού βουλευτή, προκαλεί τους θεατές να δυσανασχετήσουν, να αισθανθούν άβολα, να διαμαρτυρηθούν, ακόμη και ν' αντιδράσουν επιθετικά, να γιουχάρουν ή να αποχωρήσουν, «διδάσκοντας» έτσι, με τον τρόπο του Μπρεχτ, ότι η Ιστορία είναι ένα γίνεσθαι σε διαρκή εξέλιξη, το οποίο πλάθεται ή διακόπτεται πάντοτε με δική μας ευθύνη – αρκεί να την αναλάβουμε.

10.

«Τραγούδια του ελληνικού λαού – Drag ορατόριο»

Σε σκηνοθεσία Γιάννη Σκουρλέτη (bijoux de kant), στο Φεστιβάλ Αθηνών

📷 Αυτή η πολύτιμη απελευθερωτική χειρονομία φέρνει στο προσκήνιο όλη την queerness που κειτόταν καταπιεσμένη από την επίσημη εκδοχή των γεγονότων. Φωτ.: Εβίτα Σκουρλέτη

Σε ποιους ανήκει η ελληνική «παράδοση»; Ποιοι δικαιούνται να την τραγουδούν και να την απολαμβάνουν; Ο Γιάννης Σκουρλέτης αναρωτιέται εδώ αν θα μπορούσαν τα ξεχασμένα τραγούδια του Μικρασιάτη συνθέτη Γιάννη Κωνσταντινίδη να ερμηνευτούν εκ νέου, αν θα είχαν κάτι να πουν και με ποιον τρόπο για τον «ελληνικό λαό» σήμερα, συνθέτοντας το πορτρέτο μιας «άλλης» Ελλάδας, αποκλεισμένης από όλες τις κυρίαρχες αφηγήσεις.

Ο Γιώργος Ιατρού-Νίνα Νάη χαρίζει, άμα τη εμφανίσει του, νέα πνοή και νέα, απρόσμενη ταυτότητα στο πολύτιμο κληροδότημα του Κωνσταντινίδη: η φλογερή drag περσόνα, που βαδίζει με τελετουργική βραδύτητα στον στενό διάδρομο από φρεσκοσκασμένο χώμα, ντυμένη με ένα μαινόμενο κόκκινο φόρεμα μπαρόκ αισθητικής, ξορκίζει κάθε ίχνος νοσταλγίας που συνδέεται στο μυαλό μας με τα εν λόγω τραγούδια – παραδοσιακά του έρωτα ή της ξενιτιάς, νανουρίσματα και μοιρολόγια, ξαναβαφτισμένα προ αιώνας στο καλούπι του γερμανικού lied από τον επιφανή συνθέτη.

Ο σκηνοθέτης αναποδογυρίζει τα δεδομένα: προσκαλώντας έναν drag performer να ερμηνεύσει με θρησκευτική αφοσίωση και δωρική αυστηρότητα τραγούδια που συνέλαβαν προ αιώνων την κοινή ζωή και το πνεύμα του υπόδουλου ελληνισμού, προκαλεί μια σημαντική μετατόπιση των αντιλήψεων του θεατή, μπολιάζει το φαντασιακό του με νέες, ανεξερεύνητες ως τώρα προοπτικές και δυνατότητες.

Είναι σαν να ξαναγράφεται ξαφνικά η μελωδία της Ιστορίας. Σαν όλα τα μέλη του «ελληνικού λαού», οι νεκροί αλλά και οι ζωντανοί, να έχουν πλέον το δικαίωμα να είναι όποιοι θα ήθελαν να είναι, να πάρουν όποια μορφή, χρώμα, φωνή ή φύλο επιθυμούν. Αυτή η πολύτιμη απελευθερωτική χειρονομία φέρνει στο προσκήνιο όλη την queerness που κειτόταν καταπιεσμένη από την επίσημη εκδοχή των γεγονότων, όλη την «ετερότητα» που θυσιάστηκε και αποσιωπήθηκε από τις δυνάμεις της πατριαρχίας ανά τους αιώνες, διασώζοντας το παρελθόν από τη μονοχρωματική του θεώρηση και εκτοξεύοντάς το με τόλμη στο παρόν και στο μέλλον.

ΔΕΙΤΕ ΑΚΟΜΑ

ΘΕΑΤΡΟ

Ένα σπουδαίο «grand spectacle»: Κριτική για τον «Ρωμαίο και Ιουλιέττα» του Καραντζά

07.05.23